

نگاه تحلیلی به مفهوم شهر اسلامی و رابطه آن با زیبایی شناسی در محیط های شهری در جهت ارتقای کیفیت زندگی شهروندان

سعید پرنادآور

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

قاسم جعفری

دانشجو دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

چکیده

امروزه کیفیت یکی از مفاهیم محوری دانش و حرفه طراحی شهری بوده و طبیعتاً از اهمیت نظری و عملی فراوانی برخوردار است و بحران کیفیت در محیطهای شهری، توجه به رویکردهای مؤثرتری را که قابلیت های اجرایی بیشتری داشته باشند، به یک موضوع جدی تبدیل کرده است. به بیان دیگر بحران کیفیت در شرایط کنونی یکی از چالش های عمده شهرهای ما و به دنبال آن یکی از دغدغه های اساسی تصمیم سازان، تصمیم گیران، مجریان و استفاده کنندگان از محیطهای شهری قلمداد می شود. با توجه به اهمیت مسأله کیفیت و چالش های فراروی مدیران و کارشناسان شهری، به نظر می رسد ادامه این شرایط و تدوین برنامه ها و مداخلات کالبدی در محیطهای شهری، همچون گذشته و بدون توجه لازم به کیفیت محیط شهری، هیچگونه تضمینی برای دستیابی به محیط های دارای کیفیت شهری مطلوب را ایجاد نکند، لذا یکی از مهمترین وظایف برنامه ریزان و طراحان و تصمیم گیرندگان مسایل شهری اهتمام در به نمایش درآوردن زیبایی حقیقی و الهی و حذف و امحاء زشتی ها و پلیدی ها و زینت های شیطانی در کلیت شهر و از جمله سیما و کالبد آن می باشد که در این میان رویکرد به مفهوم شهر اسلامی و به کارگیری مفاهیم و اصول کاربردی آن در شرایط موجود، اهمیت خود را به خوبی نشان می دهد. با این توصیف در این مقاله قصد داریم تا به طور ضمنی به بررسی و تحلیل مفهوم شهر اسلامی به عنوان رویکردی در جهت بهبود و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و رابطه آن با ابعاد در برگیرنده زیبایی شناسی در محیط های شهری پردازیم.

کلمات کلیدی: کیفیت، معماری و شهرسازی اسلامی، فرهنگ، شهر اسلامی پایدار

۱- مقدمه

در بسیاری مقولات شهرسازی رایج، عامل "انسان" به صورت کمی (جمعیت) مد نظر قرار می گیرد و مانند سایر امور مادی و فیزیکی (کاربری و اقلیم و اقتصاد) مطالعه می شود. این در حالی است که در تعالیم دینی توجه به کیفیت زندگی یا بعد معنوی حیات به عنوان وجه بارز نیاز انسان مطرح است و این همان نیازی که در تمدن دنیای معاصر مغفول مانده است. در واقع، باید توجه داشت که اولاً انسان به عنوان موجودی مطرح است که غرض از ایجاد و ساخت شهر پاسخگویی به نیازهای او در مسیر تکاملی اش می باشد و ثانیاً، انسان متشکل از ساحت های وجودی متعددی است که غفلت یا سبک شمردن هر یک از آنها می تواند تعادل زندگی اش را مختل نماید. همین